

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 162 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง 114 คน การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโดย จำแนกผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายอำเภอ แล้วคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอจากประชากร โดยเทียบสัดส่วนจากขนาดของกลุ่มประชากรทั้งหมดให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองสระแก้ว	65	46
เขาฉกรรจ์	28	20
วังน้ำเย็น	27	19
วังสมบูรณ์	18	12
คลองหาด	24	17
รวม	162	114

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ตามเพศ ประสบการณ์ในการบริหาร
ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบพิสัยเต็ม (The Full Range Model of Leadership) ตามทฤษฎีของ แบส และอาวลิโอ (Bass & Avolio, 1990, p. 19) โดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความอนุเคราะห์แปลจาก
แบบสอบถามภาวะผู้นำพหุองค์ประกอบฉบับ 5X สำหรับผู้ประเมิน (Multifactor Leadership
Questionnaire form 5X-Short) หรือ MLQ 5X สร้างโดย แบส และอาวลิโอ (Bass & Avolio,
1990) เพื่อสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1
เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 50 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
5 อันดับ (Rating Scale) โดยวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leadership)
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) และภาวะผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-Faire
Leadership) มีจำนวนข้อในแต่ละประเภทดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leadership) มี 26 ข้อประกอบด้วย

1.1 การสร้างบารมีหรืออิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Charisma or Idealized Influence)

มี 9 ข้อประกอบด้วย ข้อ 1 ถึงข้อ 9

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) มี 6 ข้อประกอบด้วยข้อ 10 ถึง

ข้อ 15

1.3 การกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) มี 6 ข้อประกอบด้วยข้อ 16 ถึงข้อ 21

1.4 การมุ่งความสัมพันธเป็นรายบุคคล (Individualized Consideration) มี 5 ข้อประกอบด้วยข้อ 22 ถึงข้อ 26

2. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) มี 17 ข้อประกอบด้วย

2.1 การให้รางวัลอย่างเหมาะสม (Contingent Leadership) มี 6 ข้อประกอบด้วยข้อ 27 ถึงข้อ 32

2.2 การบริหารแบบมีข้อยกเว้นโดยตรง (Active Management-by-Exception) มี 5 ข้อประกอบด้วยข้อ 33 ถึงข้อ 37

2.3 การบริหารแบบมีข้อยกเว้นโดยอ้อม (Passive Management-by-Exception) มี 6 ข้อประกอบด้วยข้อ 38 ถึงข้อ 43

3. ภาวะผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-Faire Leadership) มี 7 ข้อประกอบด้วยข้อ 44 ถึงข้อ 50

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำจากเอกสารและตำราทั้งในและต่างประเทศ
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาแบบสอบถามภาวะผู้นำซึ่งแปลจากแบบสอบถามภาวะผู้นำพหุองค์ประกอบฉบับ 5X สำหรับผู้ประเมิน (Multifactor Leadership Questionnaire form 5X-Short) หรือ MLQ 5X สร้างโดย แบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990)
4. นำแบบสอบถามที่แปลแล้วไปให้ประธานและกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงและความครอบคลุมของเนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่เที่ยงตรงและมีความสมบูรณ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วย

5.1 ผศ.ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 รศ.ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 นายศักดิ์ชัย บรรณสาร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่าง ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาอำนาจ
จำแนก (Discrimination) รายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อ
กับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .21 ถึง
.77 และความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)
ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .96

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บ
ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ
และขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนหนังสือรับรองจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ถึง
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 114 ชุด ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับจำนวน 114 ฉบับคิดเป็นร้อยละร้อย
ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม ไปดำเนินการลงรหัสให้คะแนนตาม
น้ำหนักคะแนนแต่ละข้อบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม
SPSS

4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไปนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้
โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบได้แก่ เพศ ประสบการณ์
บริหารสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 50 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

คะแนน	ระดับการปฏิบัติ
5	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	มีระดับการปฏิบัติมาก
3	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	มีระดับการปฏิบัติน้อย
1	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนและการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับใด โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิตแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Science/ for Windows) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลสภาพโดยทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา คือ เพศ ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณเป็นร้อยละ
2. ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)
3. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ในการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยใช้ (t -Test)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University